Michiel De Ruyter

De ware geschiedenis van de grootste admiraal van Nederland

Michiel De Ruyter

De ware geschiedenis van de grootste admiraal van Nederland

Gaëtan Algoet

Colofon

Titel
Michiel De Ruyter - De ware geschiedenis van de grootste admiraal van Nederland

Samenstelling, vertaling en redactie
Gaëtan Algoet

Historische reconstructie
Gebaseerd op zeventiende-eeuwse primaire bronnen, aangevuld met gevestigde historiografie.

Illustraties en beeldmateriaal
Blue Pearl

Ontwerp: Auteur

Taal: Nederlands

ISBN: 9789403963747

Eerste editie
27 oktober 2026

Revisie
1.0

Uitgever
Algoet Publishing

Website
www.GaetanAlgoet.eu

Juridische kennisgeving

Dit werk is gebaseerd op zeventiende-eeuwse historische bronnen, waaronder primaire documenten en vroegmoderne geschiedkundige en biografische werken, aangevuld met gevestigde moderne historiografie. De bronnen zijn waar mogelijk in hun historische context geplaatst. Oorspronkelijke teksten zijn door de auteur vertaald, gemoderniseerd of samengevat en waar nodig van toelichting voorzien. Bij vroegmoderne compilaties, kronieken en biografieën wordt onderscheid gemaakt tussen de tekst van de oorspronkelijke auteur en informatie die afkomstig is uit primaire documenten waarop deze auteurs zich baseerden. Een vroegmoderne bron wordt daarom niet zonder meer als een rechtstreeks ooggetuigenverslag beschouwd. Hoewel uiterste zorg is besteed aan historische nauwkeurigheid, weerspiegelen de oorspronkelijke bronnen onvermijdelijk de perspectieven, vooroordelen en wereldbeelden van hun tijd. De auteur aanvaardt geen aansprakelijkheid voor interpretaties die losstaan van deze historische context.

Deze publicatie draagt geen politiek, ideologisch of moreel programma uit en beoogt geen verheerlijking of verontschuldiging van historische gebeurtenissen. Het doel is documentatie, interpretatie en het toegankelijk presenteren van vroegmoderne bronnen.

Verantwoordelijkheid van de auteur

De auteur draagt volledige verantwoordelijkheid voor de selectie, vertaling, interpretatie en redactionele samenstelling van de teksten. Eventuele fouten, onnauwkeurigheden of misinterpretaties zijn uitsluitend aan de auteur toe te schrijven.

Beeldcredits

De illustraties in dit werk zijn gebaseerd op oude gravures. Zij dienen om historische context en narratief over te brengen en moeten niet worden beschouwd als letterlijke ooggetuigenverslagen. Digitale verbeteringen zijn uitsluitend toegepast om duidelijkheid, leesbaarheid en visuele samenhang te vergroten.

Bronverantwoording

De primaire bronnen die in dit werk zijn gebruikt, zijn geschreven door Europese tijdgenoten en vertegenwoordigen daarom voornamelijk de perspectieven van hun tijd. Waar mogelijk is kritisch commentaar toegevoegd via voetnoten en annotaties.

Copyright

© 2026 Gaëtan Algoet

Alle rechten voorbehouden.

Dankwoord

Een zeventiende-eeuwse historische reconstructie die zich uitsluitend baseert op primaire documenten en de harde, materiële realiteit, kan niet tot stand komen zonder de onbaatzuchtige steun van archivarissen, textielrestauratoren en museumconservatoren. Zij zijn de bewakers van onze geschiedenis.

Mijn oprechte en bijzondere dank gaat uit naar het Maritiem Muzeeum Zeeland te Vlissingen en de Ruyteriana Stichting voor het openstellen van hun unieke collectie en het ter beschikking stellen van de hoogwaardige fotografische reproducties en van Michiel de Ruyters campagnekist en brieventas.

In het bijzonder dank ik de heer Pol Verbeeck, hoofd collectie & beheer, voor zijn deskundige advies, zijn gulle bereidheid om mee te denken binnen de strikte historiografische kaders van dit werk, en voor het faciliteren van de digitale ontsluiting van deze nationale topstukken.

Tevens betuig ik mijn diepe erkentelijkheid aan de medewerkers van het Nationaal Archief te Den Haag en het Zeeuws Archief voor hun onmisbare ondersteuning bij het raadplegen en verifiëren van de originele scheepsrapporten, adelsbrieven en de laatste correspondentie van de viceadmiraal. Hun expertise vormt het fundament waarop de waarheidsvinding in dit boek is gebouwd.

Inleiding

Na het succes van het boek over Piet Heyn, geschreven op verzoek van de Amerikaanse uitgever Signum Ops, was één ding duidelijk: Michiel De Ruyter mocht niet ontbreken. De timing is bovendien historisch symbolisch. Met de publicatie van dit werk in het jaar 2026 is het exact 350 jaar geleden dat deze legendarische admiraal in 1676 aan zijn verwondingen overleed. Als auteur van meerdere historische reconstructies uit de zeventiende eeuw blijft dezelfde benadering centraal staan: werken vanuit originele bronnen en de werkelijkheid laten spreken.

Hoewel ik geen schrijver van beroep ben, maar een onderzoeker, is dit boek, net als mijn eerdere werken, het resultaat van meer dan twintig jaar onderzoek. In die periode voerde ik opdrachten uit voor bedrijven en particulieren die mij inhuren om historische, technische of maritieme vraagstukken tot op de bodem uit te zoeken. Daarnaast deed ik talloze onderzoeken uit eigen nieuwsgierigheid, eenvoudigweg omdat ik wilde begrijpen hoe gebeurtenissen werkelijk zijn verlopen. Het was nooit mijn bedoeling om boeken te schrijven, maar op vraag van verschillende mensen ben ik mijn onderzoeksarchief gaan bundelen en vastleggen, zodat het niet verloren gaat en zodat anderen er toegang toe hebben. Dankzij deze langdurige onderzoeksbasis kan ik mijn boeken snel en zorgvuldig samenstellen, zonder afbreuk te doen aan nauwkeurigheid of kwaliteit. Er ligt inmiddels een brede basis aan verslagen en samenvattingen uit twintig jaar onderzoekswerk klaar die wachten op een vertaling naar een volgend boek.

Waar Piet Heyn de man was van de grote greep, de verovering van de Zilvervloot, is De Ruyter de man van de lange adem. De zeeheld die niet één keer, maar keer op keer de Republiek redde. De man die drie oorlogen tegen Engeland en een vernietigende strijd tegen Frankrijk doorstond. De admiraal die van een eenvoudige Vlissingse jongen uitgroeide tot een van de belangrijkste vlootvoogden uit de Nederlandse geschiedenis.

Dit boek is geen eenvoudige herhaling van latere heldenverhalen. Het is een historische reconstructie, gebaseerd op zeventiende-eeuwse bronnen: scheepsjournalen, officiële tractaten, brieven, rapporten en vroegmoderne biografieën. Daarbij wordt steeds geprobeerd onderscheid te maken tussen eigentijdse berichtgeving, latere historische interpretatie en de eigen duiding van de auteur. De zeventiende-eeuwse bronnen laten niet alleen de gebeurtenissen zien, maar ook hoe tijdgenoten De Ruyter en zijn wereld zelf beschouwden.

Een bijzonder woord van dank gaat uit naar de schrijvers uit De Ruyters eigen tijd. Zonder hun verslagen, hun biografieën en hun zorgvuldig bewaarde documenten zou dit boek eenvoudigweg niet mogelijk zijn geweest. Zij legden de basis waarop dit werk kon worden gebouwd.

Wie denkt Michiel De Ruyter te kennen omdat hij de film heeft gezien, komt bedrogen uit. De populaire verbeelding neemt vrijheden met de feiten. Hij stierf niet tijdens de Slag bij Augusta. De Ruyter werd daar op 22 april 1676 zwaargewond, maar overleed zeven dagen later, op 29 april, aan boord van zijn schip in de baai van Syracuse. Evenmin is er in de geraadpleegde bronnen aanleiding om aan te nemen dat Franse schepen tijdens de slag saluutschoten voor De Ruyter losten. Frankrijk vocht op dat moment immers aan de zijde van zijn tegenstanders. De historische werkelijkheid is rauwer en complexer dan de romantische heldenfilm. Dit boek probeert die werkelijkheid zo dicht mogelijk te benaderen aan de hand van de beschikbare bronnen.

Van de eerste gevaarlijke reizen als jonge zeeman tot de fatale zeeslag bij Augusta in 1676. Van de tractaten met de Barbarijse staten tot de legendarische tocht naar Chatham. Van de bloedige dagen bij Solebay en Schooneveld tot de stille, bittere laatste uren aan boord van zijn schip.

Michiel De Ruyter was niet alleen een geniale strateeg. Hij was een man van vlees en bloed: koppig, berekenend, vroom, loyaal en onverzettelijk.

Dit is een reconstructie van zijn geschiedenis, opgebouwd uit de bronnen die ons uit zijn tijd zijn overgeleverd.

Welkom aan boord.

De belangrijkste bron voor dit boek is Leeven en Daden der Doorluchtighste Zee-Helden en Ontdeckers van Landen, deser Eeuwen, in 1676 te Amsterdam uitgegeven door Lambertus van den Bosch. Het werk verscheen in hetzelfde jaar waarin Michiel Adriaenszoon De Ruyter overleed en behoort daarmee zelf tot de vroegmoderne beeldvorming rond zijn leven en daden.

Van den Bosch presenteerde zijn werk als een nauwkeurige verzameling van informatie uit “veele geloofwaerdige schriften” en “authentijcke stucken”. Het boek is daarom van grote waarde als bron voor de manier waarop de zeventiende eeuw over De Ruyter en zijn tijd schreef. Het moet echter niet worden beschouwd als één doorlopende reeks ooggetuigenverslagen. Van den Bosch verzamelde en verwerkte materiaal uit verschillende geschriften en documenten.

In dit boek wordt daarom onderscheid gemaakt tussen drie soorten informatie. Ten eerste zijn er primaire documenten, zoals brieven, scheepsjournalen, officiële resoluties en rapporten. Ten tweede zijn er vroegmoderne geschiedkundige en biografische werken, waaronder Van den Bosch en Gerard Brandt. Ten derde zijn er moderne historische interpretaties en toelichtingen.

Wanneer een passage uitsluitend weergeeft wat een zeventiende-eeuwse auteur schreef, wordt die informatie als brongetuigenis behandeld. Wanneer een bewering door andere primaire bronnen of moderne geschiedschrijving wordt bevestigd, kan zij als historisch vastgesteld worden beschouwd. Waar de bronnen onderling verschillen of waar zekerheid ontbreekt, wordt dit zoveel mogelijk aangegeven.

Reizen door de tijd

Wie de zeventiende-eeuwse documenten, logboeken en brieven rondom admiraal Michiel de Ruyter bestudeert, stuit al snel op een hoogst verwarrend fenomeen. Data lijken schijnbaar willekeurig tien dagen van elkaar te verschillen. Zo werd een belangrijke diplomatieke brief vanuit het Engelse paleis te Whitehall destijds door de afzender gedateerd op de vierde oktober volgens de oude stijl, terwijl de Nederlandse Staten-Generaal diezelfde brief volgens hun eigen administratie ontvingen op de veertiende oktober volgens de nieuwe stijl. Dit was beslist geen slordigheid van de klerken, maar het directe gevolg van een diepgaande internationale kalenderstrijd die juist in onze eigen regio diepe sporen had nagelaten in het dagelijkse leven.

Tot het einde van de zestiende eeuw leefde heel Europa onder de juliaanse kalender, een tijdrekening die ooit door Julius Caesar was ingevoerd. Deze kalender berekende het zonnejaar echter net iets te lang, waardoor de datum elke honderdachtentwintig jaar één volledige dag verschoof ten opzichte van de werkelijke stand van de zon. Tegen de tijd dat paus Gregorius de Dertiende in 1582 ingreep met zijn gecorrigeerde gregoriaanse kalender, liep de mensheid al exact tien dagen achter op de natuur. Om deze astronomische fout in één klap recht te zetten, bepaalde de paus dat de tijd in de officiële administratie met tien dagen vooruit moest springen. Dit ingrijpende besluit had in onze streken een bizarre en ongekende weerslag op de bevolking.

De overheid in de gewesten Vlaanderen, Brabant, Holland en Zeeland besloot de vernieuwing nog datzelfde jaar, in de maand december van 1582, resoluut door te voeren. Er werd een officieel plakkaat uitgevaardigd met een radicale maatregel die de geschiedenis op zijn kop zette. De Staten bepaalden dat de dag na donderdag 21 december 1582 direct werd uitgeroepen tot vrijdag 1 januari 1583. De tussenliggende data van tweeëntwintig tot en met eenendertig december werden simpelweg uit de boeken gewist en hebben in onze contreien dus nooit bestaan. Het meest tastbare en schokkende gevolg hiervan was dat de

inwoners van bruisende steden zoals Antwerpen, Gent, Brugge, Amsterdam en Rotterdam in het jaar 1582 officieel geen Kerstmis hebben gevierd. De geboorte van Christus was die winter in de administratieve plooien van de tijd verdwenen.

Dit overheidbesluit zorgde voor enorme opschudding en bittere woede onder de gewone bevolking. Veel diepgelovige burgers waren doodsbang dat ze de toorn van God over zich af zouden roepen door het belangrijkste feest van het jaar zomaar over te slaan. Naast deze spirituele angst veroorzaakte de plotselinge tijdsprong een enorme economische chaos op de marktpleinen. Lopende pachtcontracten, huren en leningen raakten volledig in de knoop. Arbeiders en ambachtslieden eisten logischerwijs hun volledige maandsalaris over december, terwijl ze door de kalendersprong effectief tien dagen minder hadden gewerkt. Landheren en huiseigenaren eisten op hun beurt echter de volle pacht op, wat leidde tot felle juridische conflicten en bittere ruzies in de rechtbanken.

Bovendien trok de kalenderwissel een diepe geografische en religieuze kloof door de Lage Landen. De streng protestantse noordelijke gewesten, waaronder Friesland en Groningen, weigerden aanvankelijk stug om te luisteren naar het decreet van de katholieke paus in Rome. Zij hielden hardnekkig vast aan de vertrouwde juliaanse kalender. Terwijl men in Vlaanderen en Holland dus al met de voeten in het nieuwe jaar stond, liep men een paar provincies verderop in het noorden nog ruim een week achter in de tijd. Pas rond het jaar 1700 gingen ook de laatste weigerachtige noordelijke gewesten overstag, waarbij zij op hun beurt weer de maand december van dát jaar drastisch moesten inkorten om de aansluiting te vinden.

Het protestantse Engeland hield de boot nog veel langer af en bleef gedurende de gehele zeventiende eeuw, ten tijde van de roemruchte zeeoorlogen, stug achterlopen. Pas in september 1752 gingen de Britten definitief over naar de nieuwe stijl, wat destijds leidde tot grote rellen in de straten van Londen omdat boze burgers dachten dat de regering letterlijk elf dagen van hun leven en hun

welverdiende loon had gestolen. Voor de lezer die vandaag de dag de oude verslagen over de zeeslagen openslaat, betekent dit dat historische ontmoetingen, triomfen en verdragen destijds altijd met twee verschillende agenda's in de hand moesten worden vastgelegd, puur afhankelijk van de nationaliteit van degene die de pen vasthield.

Deze werkwijze is bewust gekozen om niet alleen te vertellen wat er gebeurde, maar ook te laten zien hoe wij dat vandaag weten.

Samenvatting

Michiel De Ruyter (1607-1676) geldt als een van de belangrijkste admiraals uit de Nederlandse geschiedenis. Dit boek reconstrueert zijn leven en loopbaan hoofdzakelijk in chronologische volgorde, aangevuld met afzonderlijke bronpassages, documenten en historische context.

U leest over zijn afkomst in Vlissingen, zijn vroege jaren op zee, zijn huwelijken en gezin, en de eerste gevaarlijke reizen. U staat naast hem in 1641 bij de zeeslag bij Kaap St. Vincent. U ziet hoe hij de Barbarijse zeerovers van Salé, Algiers en Tunis tot onderhandelingen dwingt. U volgt hem tijdens de Noordse Oorlog, de verovering van Nyborg en de jaren waarin hij steeds hoger klimt in de zeedienst.

De Tweede Engelse Oorlog komt uitvoerig aan bod: de val van Nieuw-Nederland (het huidige New York), de slagen bij Bergen, Lowestoft en Orfordness, de weg naar de Vrede van Breda en de legendarische tocht naar Chatham in 1667. Daarna volgt het Rampjaar 1672 en de Derde Engelse Oorlog met de gevechten bij Solebay en Schooneveld, de verovering van Sint-Helena en de strijd tegen Frankrijk, waaronder de aanval op Martinique, de operaties rond Messina en ten slotte De Ruyters laatste, fatale zeeslag in 1676.

Dit boek probeert voorbij de latere heldenmythe te kijken. Het vertelt het verhaal van een dappere, berekenende en loyale zeeofficier die de Republiek in haar zwaarste jaren op zee diende, zoals dat uit de beschikbare bronnen naar voren komt.

Inhoud

Michiel De Ruyter (1607-1676) 1

Het leven en de afkomst van Michiel De Ruyter. 3

De Ruyter: Leven en daden. 7

De slag bij Kaap St. Vincent (1641) 15

Tractaat van Salé (1651) 23

De eerste Engelse oorlog (1652-1654) 31

Zeeslag bij Nieuwpoort (1653) 31

De slag bij Ter Heijde (1653) 39

De verovering van Nyborg (1659) 51

Tractaat met Algiers (1662) 61

Tractaat met Tunis (1662) 69

De tweede Engelse oorlog (1665-1667) 77

De slag bij Bergen (1665) 103

De Vierdaagse Zeeslag (1666) 129

De Tweedaagse Zeeslag (1666) 149

De weg naar de vrede van Breda (1667) 173

De slag bij Chatham (1667) 178

De derde Engelse oorlog (1672-1674) 207

De weg naar het rampjaar 207

De dubbele oorlogsverklaring (1672) 210

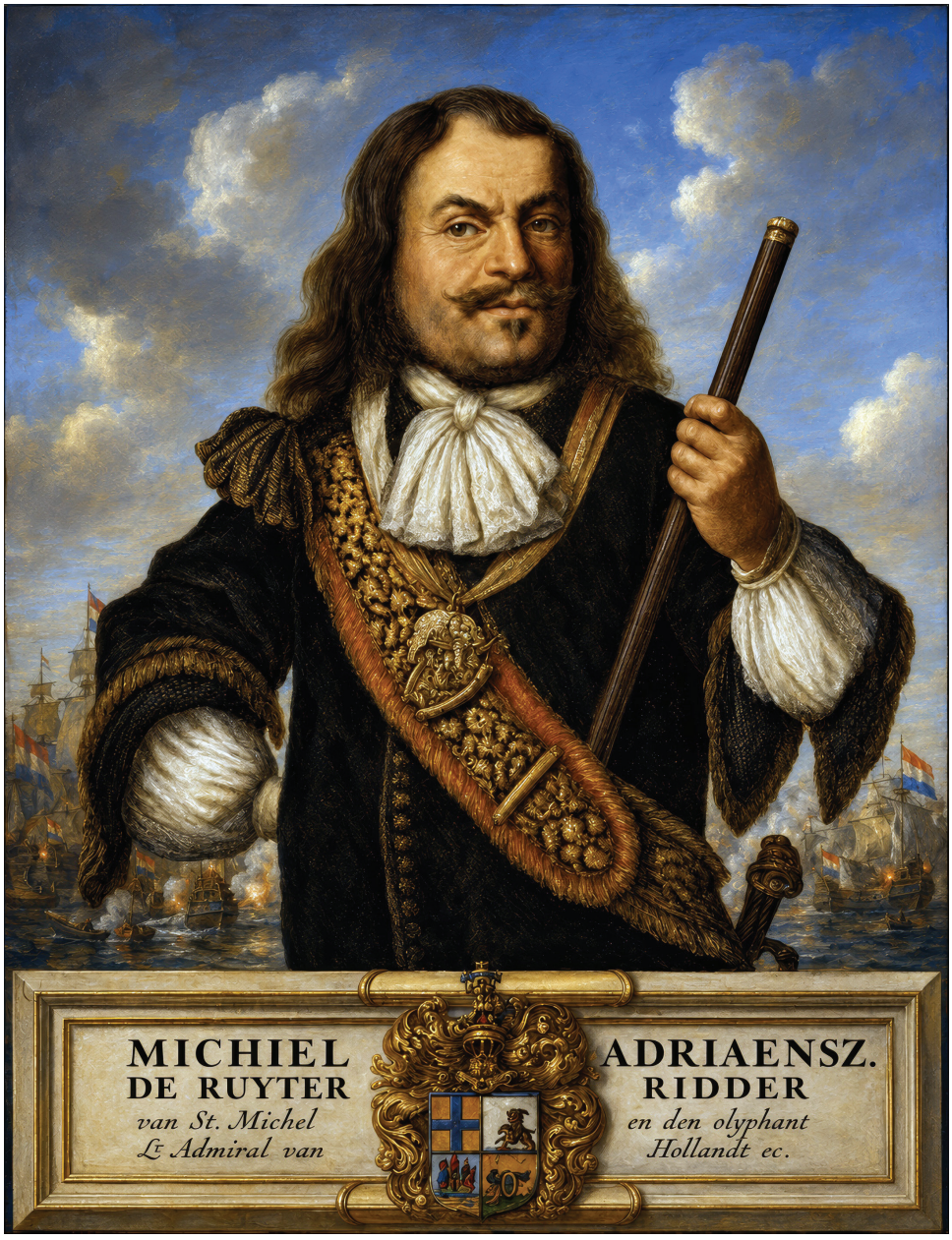
De slag bij Solebay (1672) 227

De slag bij Schooneveld (1673) 235

De verovering van Sint-Helena (1673) 263

De Ruyter tegen Frankrijk 267
De aanval op Martinique (1674) 269
De opstand van Messina (1674) 277
De laatste slag van Michiel De Ruyter (1676) 292
Het triomflied van 1667 en de tocht naar Chatham 309
Historische context 309
Het genre van het triomflied 310
Inhoud en stijl van het lied 310
Betekenis en overlevering 311
Conclusie 311
De Zeven Provinciën 315
Nawoord 321
Bronnen 323
Auteursbio en zijn andere werken 325

Michiel De Ruyter (1607-1676)

Michiel De Ruyter, ridder van Sint-Michiel

Luitenant-admiraal van Holland

©2026 Algoet Publishing

Het leven en de afkomst van Michiel De Ruyter.

Onze auteur van onze historische hoofdbron uit 1676 stond op het punt zijn levenswerk over de zeehelden af te ronden, toen het noodlot toesloeg. Het bittere bericht van Michiel de Ruyters overlijden dwong hem het manuscript terstond open te breken voor een monumentale uitbreiding. Geconfronteerd met dit nationale trauma voelde de schrijver de absolute morele plicht om het verhaal van de admiraal, die hem in moed boven alle anderen verheft, alsnog aan zijn boek toe te voegen. Het epos dat bijna voltooid was, veranderde zo ter plekke in een actueel eerbetoon. Waar hij tot dan toe voornamelijk historische figuren uit het verleden had beschreven, werd hij nu plotseling ingehaald door de rauwe realiteit om een levende legende uit zijn eigen tijd en zijn eigen era aan het werk toe te voegen. Het is dan ook het werk van deze auteur van 350 jaar geleden die gedurende die tijd leefde en alle officiële verslagen verzamelde, dat vanaf dit punt de basis vormt voor de rest van ons verhaal.

We stonden op het punt ons werk over de zeehelden af te ronden toen het droevige nieuws en het noodlot van ons vaderland ons bereikte. Deze laatste en zeker pijnlijke gebeurtenis kunnen we nu in onze boeken opnemen. Zijn droevige, maar heroïsche dood moeten we daar zeker aan toevoegen. We moeten hem eren met zijn extreme moed, die hem boven alle andere zeehelden verheft.

Hij werd geboren in Vlissingen, Zeeland, op 24 maart 1607. Een vruchtbaar gebied met sterke en gevreesde zeelieden. Zijn vader was Adriaen Michielszn. uit Bergen op den Zoom. Zijn moeder was Alida Jansdochter, die in de bronnen ook onder varianten van de naam Alida Jans wordt vermeld.

De naam De Ruyter werd door Michiel in de loop van de jaren 1630 als familienaam gebruikt.[1] In de 17de eeuw gebruikten veel inwoners van Zeeland patroniemen in plaats van vaste achternamen. Michiels vader, Adriaen Michielszoon, had geen erfelijke familienaam. Zijn moeder stamde uit een familie die wel een vaste naam voerde. Michiel nam deze naam aan, vermoedelijk omdat de familie De Ruyter in Vlissingen meer sociale bekendheid genoot.[2] Doopregisters en admiraliteitsarchieven vermelden hem steeds als wettig kind.

Hij was de vierde in het gezin en had vier broers en een halfzus. Zijn vader was een gewone burger in Vlissingen en stierf in 1629. Zijn moeder stierf in 1649.

In 1631 trouwde hij met Maria Velders, die op 31 december 1631 overleed tijdens de bevalling van haar eerste kind, Alida. Het kind volgde zijn moeder enkele weken later, op 18 januari 1632. Hij trouwde voor de tweede keer met Cornelia Engels, die in de herfst overleed, op 25 september 1650. Uit dit huwelijk werden de volgende kinderen geboren:

Adriaen, geboren in 1637 en overleden op 13 april 1655 op 18-jarige leeftijd. Cornelia, geboren op 20 september 1639, trouwde later met Jan de Witte, kapitein te land en ter zee. Een kind, ongedoopt, stierf drie dagen na zijn geboorte op 16 augustus 1641. Een dochter, Alida, geboren op 16 november 1642, die nog in leven is en trouwde met dominee Thomas Pots, predikant in Vlissingen. Engel, geboren op 2 mei 1649, tegenwoordig ridder, admiraal, enz. in dienst van deze staat.

In zijn derde huwelijk trouwde hij met Anna van Gelder, weduwe van Jan Pauwelszoon, die nog in leven is. Zij had één zoon, Jan van Gelder, geboren op 23 december 1647, die door de Deense Kroon in de adelstand werd verheven. Hij nam deel aan de vier belangrijkste zeeslagen van 1672 en 1673 en hielp deze

[1] In de meeste moderne biografieën wordt zij Aagje of Alida Jansdochter genoemd. De naam Ruyter komt van haar familie.

[2] Er is geen enkel historisch document dat erop wijst dat Michiel een bastaard was.

te winnen.[3] Maar tijdens de laatste zeeslag in augustus werd hij, als een goede kapitein, geraakt door een kanonskogel. Hij stierf op zijn erebed[4] en is begraven in de Oude Kerk in Amsterdam. De kinderen die hij uit dit huwelijk verwekte waren:

Margareta, geboren op 1 december 1652, nog in leven, die trouwde met dominee en theoloog D. Bernardus Somer, een gehuwde predikant van Gods woord in Amsterdam. Zij is vol genegenheid en liefde voor de nagedachtenis aan haar voortreffelijke schoonvader. Anna, geboren op 13 september 1655 en overleden in augustus van het daaropvolgende jaar. Dit zijn zijn huwelijken en de nakomelingen die hij achterliet.

[3]De vier belangrijkste zeeslagen van de jaren 1672 en 1673 verwijzen naar de belangrijkste zeeslagen van de campagne waaraan Jan van Gelder deelnam: Solebay (6 juni 1672), de twee Slagen bij Schooneveld (7 juni en 14 juni 1673) en de Slag bij Texel/Kijkduin (21 augustus 1673) tegen een gecombineerde Engels - Franse vloot .

[4] Een erebed was in de zeventiende eeuw een speciaal ingericht bed waarop een hooggeplaatst persoon werd opgebaard of verzorgd in zijn laatste uren. Het diende als teken van eer en waardigheid, vaak omringd door rouwkleden, kaarsen of religieuze symbolen.

Groepsportret van Michiel De Ruyter en zijn familie uit 1662 van Juriaen-Jacobsz. Beschrijving van het familieschilderij van De Ruyter op de vorige pagina. Links zit Michiel Adriaensz De Ruyter, vice-admiraal van Holland ten tijde van dit portret, zijn derde vrouw Anna van Gelder (1614-87) en haar zoon uit een eerder huwelijk Jan Pauwelsz van Gelder (1647-73). De drie kinderen uit De Ruyters tweede huwelijk zijn staande voorgesteld: uiterst rechts Cornelia (1639-1720) met haar man Jan de Witte (overl. 1683), in het midden Alida (1642-79) en links Engel (1649-83) met een valk. De twee kleine dochters van het echtpaar, links Margaretha (1652-88) en rechts Anna (1655-66), spelen met hun neef Cornelis de Witte (1660-1701). Links twee honden.

De Ruyter: Leven en daden.

Korte 17de eeuwse samenvatting

Geboorte van De Ruyter. Zijn huwelijken en kinderen. Zijn opvoeding. Zijn diensten te lande en te water. Gevaar door hem uitgestaan. Groote dapperheid van De Ruyter. Deugd bij de Barbaren zelf geacht. Verdere diensten van De Ruyter. De Ruyter gelast naar de Middellandse Zee te gaan. Vloot van De Ruyter. Schepen der Turken door De Ruyter veroverd. Overlast der Fransen aan de Hollanders. Tractaat[5] van Salé. Noorse Oorlog. De Ruyter Vice Admirael. Zijn bericht aangaande het veroveren van Nyburgh. De Ruyter Edel gemaakt. De Koning een Erf-Koning gemaakt. Herstelling van Koning Carel de tweede. Tractaat met Algiers. Tractaat met Tunis. Nieuwe verwijdering met die van Algiers. De Ruyter thuis ontboden. Zijn bericht. Twee Turkse Rovers van Tromp genomen. Nieuwe uitrusting naar de Middellandse Zee. De Ruyter voor

[5] Het woord tractaat verwijst in de 17de eeuw niet naar een pamflet of schriftelijke verhandeling, maar naar een officieel verdrag of diplomatiek akkoord tussen staten. In maritieme context betekende het een formele overeenkomst over handel, vrijgeleide, veiligheid of militaire samenwerking. De Ruyter kwam tijdens zijn Middellandse Zee-operaties regelmatig in aanraking met dergelijke tractaten, vooral bij onderhandelingen met Barbarijse staten en bij afspraken over bescherming van koopvaardij.

Algiers. Smaad aangedaan door de Engelse Consul. Oorlogsverklaring tegen Algiers. Aanvang van de Engelse Oorlog. Handel der Engelsen in Guinea.

Brief van de Generaal Valckenburgh. Nieuw Nederland van de Engelsen veroverd. Aanvang van de Oorlog. Macht van De Ruyter in de Middellandse Zee. Tocht van de Heer De Ruyter naar Guinea. Zijn wederaankomst tot Delfzijl. Brief van De Ruyter aan de Staat. Staatse vloot gereedt. De Ruyter wordt Lt. Admiraal. Bevel over 's Lands Vloot. Oost-Indische en andere Vloten komen aan in Bergen in Noorwegen. Verhaal van het treffen in Bergen in Noorwegen, Vervolg van de thuisreis. De Ruyter rond Bergen. Komst bij de oorlogsvloot. De Vloot door een storm overvallen. Een deel geraakt de Engelse vloot in de mond. Twee Oost-Indische retour Scheepen genomen. Schade der Hollandse Oorlogsvloot. Brief van Montagu en Monck. 's Lands vloot weder in Zee. Verklaringh van de Franse Gezant in Engeland. Gezanten thuis ontboden. Verklaring van de Staat aan Engeland. Rapport van de gezant Goch. Antwoord van de Koning op de Staatsverklaring. Afscheid van Hollis uit Frankrijk, Verklaring van Engeland tegen Frankrijk. Munsterse oorlog.[6] Koningin van Engeland zoekt de Vrede te bewerken. Verbond met Brandenburgh en Denemarken. Verbod der visserij. Kaperijen. Franse vloot in het Kanaal. De Ruyter in zee.

Lijst van de Hollandse Vloot. Van de Engelse vloot. Overwinning van De Ruyter op de Engelsen, en de verscheidene berichten daar van. Engels verhaal. Groot bevel van den Heer De Ruyter. Dapperheid van Tromp. Bijzonderheden. Brief van Aiscu aan de Koning. Bekendmaking van een dank- en vastendag.

---

[6] De Munsterse Oorlog verwijst naar het conflict tussen de Republiek der Verenigde Nederlanden en het vorstbisdom Münster onder bisschop Bernhard von Galen, bijgenaamd Bommen Berend. Deze oorlog vond plaats in 1665-1666, tijdens de Tweede Engelse Oorlog. Münster viel de oostelijke gewesten van de Republiek binnen om territoriale winst en politieke invloed te verkrijgen. De Republiek moest daardoor haar strijdkrachten verdelen tussen de oorlog op zee tegen Engeland en de verdediging van de landsgrenzen.

Algemene vreugde over deze overwinning, Fransen op St. Christoffel[7] verbranden Engelse goederen. Engelsen uit het eiland verdreven. Brief van de staet aan de koning wegens het lichaam aan den Koning. Antwoord van de koning. De staatsvloot onder admiraal De Ruyter is uitgevaren. Jan Evertsz. Weer aangenomen. Schade door storm onder de Engelsen.

Tweede gevecht tussen de Engelsen en Nederlanders. De blauwe vlag van de Engelse vlucht. Verlegenheid en dapperheid van De Ruyter. Brief van De Ruyter betreffende zijn slag. Verhaal van de Engelsen. Engelsen verbranden koopvaarders in 't Vlie.[8] De Ruyter wordt Ridder van St-Michiel. Zijn geschil met Tromp. Brief van Tromp tegen De Ruyter. Wordt ontslagen van zijn dienst. Engelse schepen op de Elve[9] verbrandt. Gevecht door harde wind gescheiden. De Ruyter voor Duynkercken. Wordt ziek naar Amsterdam gebracht. Barckleys lichaam toegezonden naar de Koning, met een Brief. Antwoord op de brief van de Koning aan de Staten. Breda tot een handelplaats verkozen. Brief van de Koning aan de Staat. Vrede handel begonnen. Vervolg van de oorlogszaken. 't Fort Serinamen[10] van de Engelsen ontnomen. Zeeuwse veroveringen in West Indien. Vergeefse poging van de Admirael van Gent. De Ruyter weer in Zee. De vloot voor de Teems die verwoest werd, bevelen tot

---

[7] St. Chriftoffel is een 17de-eeuwse spelling voor Sint-Christoffel, het huidige eiland Saint Kitts in de Caribische Zee. Het eiland was in de 17de eeuw een belangrijk strijdtoneel tussen Frankrijk en Engeland. De vermelding dat "Fransen op St. Chriftoffel Engelse goederen verbranden" verwijst naar een Franse actie op Saint Kitts waarbij Engelse handelswaar op het eiland werd vernietigd.

[8] 't Vlie is de 17de-eeuwse benaming voor het Vlie, het zeegat tussen Vlieland en Terschelling. Deze doorgang vormde een belangrijke toegang tot de Zuiderzee en de ankerplaatsen bij Texel, waar veel Nederlandse koopvaarders en VOC-schepen lagen. De vermelding dat "*Engelsen koopvaarders in 't Vlie verbranden*" verwijst naar een Engelse aanval waarbij Nederlandse handelsvaartuigen in dit zeegat in brand werden gestoken.

[9] Elve is de 17de-eeuwse spelling voor de Elbe, de grote rivier die door Duitsland stroomt en uitmondt bij Hamburg. De Elbe was in de 17de eeuw een belangrijke handelsroute waar regelmatig Engelse en Nederlandse schepen lagen.

[10] 't Fort Serinamen" is een 17de-eeuwse spelling voor Fort Suriname, een Engels fort aan de rivier Suriname in het gebied dat later de kolonie Suriname zou worden. In de 17de eeuw was Suriname afwisselend in handen van Engelsen, Zeeuwen en later de West-Indische Compagnie.

verdere aanslagen. Bericht van het veroveren van Charnesse.[11] Buit op Charnesse gevonden. Opvaren van de rivier de Rochelle. Bericht van het branden der Schepen. Verdere daden van de Hollandse vloot. De inwoners van Schapey[12] willen in opstand komen tegen de koning van Frankrijk. Tocht op de Rivier. Aanslag op Harwich mislukt. Gevecht op de Rivier van Londen. Van Gent brengt de Zeeuwse avonturiers binnen. Oost-Indische Vaarders komen binnen. De Vrede met Engeland gesloten. Staat van Nederland. Nieuwe onlusten. Triple Alliantie, derde Engelse Oorlog. Ambassade naar Engeland. Beraamde orders onder de Hollandse vloot. Oorlogsverklaring van Frankrijk. De intocht van de koning van Engeland. Gezanten thuis. Staat van het Zweedse Hof. Goede intentie van de Staten. Gevolg van den Koning daar op. Engelse en Franse Zeemacht. De Nederlandse vloot. Verhaal van het eerste zeegevecht tussen De Ruyter, Engelse en Fransen. De Engelse vloot door een storm belopen. Staat van het land.

Aankomst der Indische vloot. Engelse Oost-Indiëvaarder genomen. Sint-Helena door de Hollanders overmeestert. De Ruyter loopt in Zee. Lijstje van de Nederlandse vloot. Brief van zijne Hoogheid. Brief van den Heer De Ruyter aangaande het tweede zeegevecht. Bezorging ten lande tegen de vijand ter Zee. Verhaal van het derde zeegevecht. Brief van Prins Robbert. Lijst van de doden en gekwetsten onder ons. Hollanders voor de Teems. Met de ganze vloot. Goede tijding van Oosten en Westen. Engelse vloot in zee en bij de Staat. Beloften van de Ridder Spragh. Nieuwe ontmoeting van de Engelsen met de Hollanders. Voorzichtigheid van De Ruyter. Wonderwerk van God. Alarm op de Hollandse kust. Noodzakelijke beveling overal. De Ruyter gelast de vijand te zoeken. Oost-Indisch vaarder van de Engelsen genomen. Eer betonen.

---

[11] Charnesse is een oude spelling voor Cherbourg, een belangrijke Franse havenstad aan de Normandische kust. In Nederlandse zeventiende-eeuwse bronnen komt de naam vaak voor als Charnesse, Charnessey of Charnecé. De stad speelde een rol in de maritieme operaties tussen Frankrijk, Engeland en de Republiek.

[12] Schapey is een plaats in Normandië, waarschijnlijk in de omgeving van Cherbourg.

Uitgebreid verhaal van het gevecht. Sint-Helena door de Engelsen herwonnen. Daden van Cornelis Evertsz. Kostelijke prijzen tot Vlissingen opgebracht. De Staatse voor de rivier van Londen. Verlies der Fransen door storm. De Ruyter en Tromp met hun schepen op order binnen. Oorlog tussen Frankrijk en Spanje verklaard. Vredehandeling. IJverige diplomatie van de Marquis del Fresno. Vrede met Engeland gesloten. Zee uitrusting tegen Frankrijk. Bericht van den Heer De Ruyter. Wederopstand der Messinesen.[13] Tocht van De Ruyter naar Sicilië. Zijn aankomst daar. Ibiso[14] door de Spaansen bemachtigd. Ontdekking van de Franse vloot. Gevecht van De Ruyter tegen de Franse vloot, bij Stromboli. Brief van de Heer De Ruyter. Vertrek van De Ruyter. Hongarische predicanten verlost. Hun Brieven. De Ruyter voor Agusta.[15] Verhaal van het laatste gevecht van De Ruyter bij Agusta. De Heer De Ruyter zijn sterven. Zijn dood. Algemeene rouw en rouw-beklag. Jonkheer Engel De Ruyter door Spanje grote staat aangeboden.[16]

De Ruyter voer vele reizen naar de Oost en West, vaak met groot succes. Slechts één keer moest hij als schipper zijn schip verlaten. Voor de kust van Salé kocht hij een wrak dat daar lag. Hij liet het herstellen, bracht het naar huis en maakte de reis toch winstgevend, zodat zijn reders een aanzienlijk kapitaal ontvingen.

---

[13] Messinesen is de benaming voor de inwoners van Messina (Sicilië). De term komt veel voor in kronieken uit de jaren 1674-1678, toen Messina in opstand kwam tegen het Spaanse gezag en zich tijdelijk onder Franse bescherming plaatste.

[14] Ibiso is een oude Nederlandse spelling voor Ibiza (Eivissa), een van de Balearen in de Middellandse Zee. In vroegmoderne kronieken wordt het eiland vaak genoemd in de context van de Spaans-Franse oorlogen en de strijd om de controle over de West-Middellandse Zee.

[15] Agusta, een versterkte havenstad aan de oostkust van Sicilië, gelegen tussen Catania en Syracuse. Tijdens de Messinese Oorlog (1674-1678) fungeerde Agusta als een strategische ankerplaats voor de Nederlandse vloot onder Michiel de Ruyter

[16] Jonckheer Engel de Ruyter (1649-1683), zoon van Michiel de Ruyter, werd tijdens de Messinese Oorlog (1674-1678) benaderd door Spaanse vertegenwoordigers die hem een vorm van "grootestaat" aanboden. Een 17de-eeuwse term voor hoge staat, aanzien of waardigheid. Dergelijke aanbiedingen waren diplomatieke middelen om invloed te verwerven binnen de familie van de Ruyter, die een sleutelrol speelde in de Nederlandse operaties rond Sicilië. De uitdrukking betekent dat Engel de Ruyter door Spanje een prestigieuze titel of positie werd aangeboden, vermoedelijk in militaire of bestuurlijke sfeer.

Wat betreft de gevaren die hij door vijanden heeft doorstaan: eens viel hij, met een schip dat slechts zeventien man aan boord had een Duinkerker aan die twintig stukken geschut en honderdtwintig man voerde. Hij joeg hem een kostbare prijs af en bracht die veilig naar Vlissingen. In West-Indië kreeg hij eens een groot Spaans schip langszij, dat hem met volle lading in de grond dacht te schieten. Maar het liep anders. De Ruyter veroverde het Spaanse schip met zijn koopvaarder. De Spaanse kapitein en zijn bemanning werden gevangen genomen. De Ruyter vroeg hun wat zij met hem zouden gedaan hebben als zij hem hadden overwonnen. Of zij barmhartig met hem zouden zijn omgegaan. Zij antwoordden dat zij hem en zijn hele bemanning de voeten zouden hebben gewassen. Ofwel, overboord gegooid en laten verdrinken, als zij hem in de grond geschoten hadden.

Daarop liet De Ruyter het toestel[17] gereedmaken om hen hun eigen vonnis te laten ondergaan. Maar toen de Spaanse hopman[18] en zijn trotse Spanjaarden dit zagen, smeekten zij onderdanig om genade. En De Ruyter, edelmoedig en christelijk van aard, kon hun die genade niet weigeren. Voor Salé lagen de admiraal, de vice-admiraal en nog drie andere Turkse zeerovers uit Algiers hem op te wachten. De Ruyter, die op het schip *De Salamander* voer, kwam 's avonds in hun zicht. Maar de volgende ochtend, bij het krieken van de dag, viel hij, in plaats van door de Turken aangevallen te worden, de Barbarijse schepen zelf fel aan. Hij nam als eerste de admiraal aan boord, maar die deinsde terug en kreeg de volle laag van De Ruyter. Daardoor raakte hij onklaar en wendde zich af. Vervolgens ging De Ruyter op de vice-admiraal af, die eveneens een vol salvo

---

[17] Met het toestel werd in de zeventiende-eeuwse zeemanspraktijk een eenvoudige houten schuif- of plankconstructie bedoeld waarmee men gevangenen gecontroleerd overboord kon laten glijden. Het diende als middel tot verdrinking, een straf die de tegenpartij zelf had aangekondigd. Door het toestel te laten gereedmaken, liet De Ruyter hen symbolisch zien dat hij bereid was hun eigen vonnis op hen toe te passen.

[18] Hopman is een militaire rang, overeenkomend met een kapitein of compagniescommandant. In maritieme context werd de term gebruikt voor de aanvoerder van de soldaten aan boord van een oorlogsschip. De Spaansche hopman in dit fragment is dus de Spaanse kapitein die het bevel voerde over de troepen op het veroverde schip.

van hem ontving en zich terugtrok. Daarna voer De Ruyter door de overige schepen heen en kwam zo op de rede voor Salé, dat toen in vrede met de Republiek was.

Geïdealiseerde voorstelling van Michiel De Ruyter bij Salé, verwijzend naar zijn expeditie tegen de Barbarijse zeerovers in 1661. Dit is een gemoderniseerde, versie van de oorspronkelijke 17de-eeuwse gravure.

Dit dappere gevecht, dat plaatsvond in het zicht van de stad, werd door de Moren zeer hoog gewaardeerd. Als teken van grote achting lieten zij hem te paard binnenrijden, terwijl de kapiteins van de zeeroverschepen, als verachte slaven, te voet achter hem moesten volgen, midden tussen duizend tekenen van vernedering.

De Ruyter heeft nog verschillende kleinere ontmoetingen gehad en vele prijzen buitgemaakt, die we omwille van de beknoptheid voorbijgaan. Toen hij uiteindelijk het besluit had genomen de zeevaart te verlaten en de rest van zijn leven in rust en stilte door te brengen, brak de Eerste Engelse Oorlog uit. Bij die gelegenheid werd hij door de provincie Zeeland verzocht om voor een tocht een eskader schepen te commanderen, en daarbij de naam van commandeur te voeren. In Zeeland waren op dat moment geen reguliere vlagofficiers beschikbaar.

Hij liet zich slechts met de grootste moeite overhalen, want hij voorzag in dit werk veel moeilijkheden, zowel van buitenaf als van binnenuit, zoals de ervaring later ook ruimschoots heeft geleerd. In verdere dienst bewees hij zijn eerste kwaliteiten in het jaar 1652, toen hij, varend met het schip *Neptunus*, dat slechts achtentwintig stukken en honderdvierendertig koppen (bemanningsleden) had en een vloot van drieëndertig lichte oorlogsschepen, waarvan de meeste niet meer dan dertig stukken voerden en doorgaans zwak bemand waren.

Met deze schepen begeleidde hij een vloot van ongeveer zestig koopvaarders door het Kanaal. Daar kreeg hij een zware ontmoeting met ridder George Ayscue en diens veertig oorlogsschepen. Tot tweemaal toe voer De Ruyter dwars door de Engelse linie heen en vocht dapper door, totdat de Engelsen na zeven of acht uur de vlucht namen. Dit gevecht is beschreven, evenals het treffen naast Witte de With, waar De Ruyter, al vechtend, zwaar beschadigd werd en zijn schip vier schoten onder de waterlijn kreeg.

De slag bij Kaap St. Vincent (1641)

In 1641 trad hij in dienst van de staat en Hare Majesteit als kapitein op het schip *De Haes*. Met dit schip steunde hij de koning van Portugal tijdens de oorlog met Spanje. Op 1 augustus werd hij voor deze reis aangesteld als schout-bij-nacht. Hij diende onder bevel van admiraal Artus Gijsels, terwijl Jacob Pietersz. Tolck het ambt van vice-admiraal bekleedde. Op 4 november raakte hij slaags met de Spanjaarden bij Kaap St. Vincent. Deze Spaanse vloot voer uit om de verwachte zilvervloot te onderscheppen en zo een aanval door de vijand te voorkomen. Deze vloot was groter dan de Hollandse vloot, bestaande uit vierentwintig schepen, inclusief Koninklijke schepen en Duinkerker kaperschepen. Voordat de slag begon, voer het admiraalsschip, tegen alle gebruiken in, achter de vloot aan. Michiel De Ruyter voer op de plek waar normaal gesproken het admiraalsschip zou moeten varen. Rond het middaguur dreigden twee schepen afgesneden te worden: de *Engel Gabriel* en *De Swaen*.

De Spanjaarden en kapers uit Duinkerken zetten onmiddellijk koers naar deze twee vaartuigen. Michiel De Ruyter en zijn schip keerden om en probeerden hen te ondersteunen. Twee keer werd De Ruyter tussen de vijanden gedreven en zijn schip werd zes keer onder de waterlijn geraakt. Hierdoor was hij genoodzaakt zijn schip te krengen, door de zware kanonnen naar één kant te verplaatsen zodat de romp stabieler kwam te liggen, om de hoognodige reparaties uit te voeren. Hoewel hij dringend om hulp van de andere schepen riep, kwam er geen reactie. Ondertussen werd hij opnieuw zo zwaar getroffen dat zelfs de kruitkamer water begon te maken, al wist men het kruit met behulp van de pompen droog te houden. Desondanks konden de vijanden de *Engel Gabriel* overmeesteren en voor het tweede schip, *De Swaen*, kwam alle hulp te laat: dit was reeds gezonken. Op het moment dat De Ruyter een Duinkerker piratengaleon wilde kapen, ontvingen ze plotseling een noodsignaal van de

Engel Gabriel, die op het punt stond te zinken. Nu opende De Ruyter het vuur op het Duinkerker schip en hij slaagde erin ongeveer tien matrozen van de kiel van de gekapseizde *Engel Gabriel* te redden. Daarna gaf de admiraal het bevel dat de *De Haes* naar de *De Raaf* moest varen en dat de vloot later zou volgen. Ondertussen stak er een zware zuidelijke storm op. De Ruyter slaagde erin *De Haes* veilig binnen te brengen. De vloot volgde enkele dagen later en bleef daar tot 11 januari 1642. Zonder twijfel zou De Ruyter beide schepen die hij bij Duinkerken had belaagd hebben veroverd als hij niet was verhinderd door het zinken van de *Engel Gabriel* en het redden van de mensen. Voor deze heldendaad werden hij en de andere bevelhebbers en kapiteins door de koning bedankt en beloond.

Hij ondernam ook een of meerdere reizen naar Ierland. Hij ging naar Dublin toen de Ieren deze stad belegerden (ze wilden de stad aanvallen en alle Engelsen in de stad doden). Ze waren 's nachts de stad binnengedrongen, maar werden dapper afgeslagen. Hij ondernam ook verschillende succesvolle expedities naar Frankrijk en naar de kust van Barbarije, Salé, Santa Cruz en Saphia. Hij bezocht West-Indië acht of negen keer en was overal succesvol, niet zonder hier en daar het uiterste gevaar van kliffen, zandduinen, stormen en aanvallen van vijanden te trotseren.

Ooit overleefde hij in zijn eentje een gevecht met zes vijandelijke schepen, en ooit werd hij in een zware storm in West-Indië alleen achtergelaten tegen zeventien andere schepen, terwijl alle andere schepen zonken. Wat betreft de gevaren van vijanden viel hij een piratenschip uit Duinkerken aan, dat slechts bemand was met zeventien man. Het schip uit Duinkerken had 120 man en 20 kanonnen. Hij maakte een flinke buit en bracht het gelukkig naar Vlissingen.

In het jaar 1655, na 18 juli, werd hij met een vloot naar de Middellandse Zee gestuurd, met bevel van de Amsterdamse bewindhebbers, om zich te vertonen voor de kust van Salé en daar te vernemen hoe ver consul De Vries de onderhandelingen met de Cide[19] had kunnen brengen, en om de afhandeling

daarvan te bevorderen. Verder kreeg hij opdracht de schepen van de Staat tegen alle zeerovers te beschermen, en het uitlichten van goederen door de Engelsen tegen te gaan. Over dat laatste moest hij bij generaal Blake zijn protest en beklag indienen.

De Ruyters vloot bestond uit de volgende bevelhebbers:

Commandeur De Wilde - voerde het schip *Kuyter*, 52 stukken, 215 man.

Commandeur Verreen - 50 stukken, 185 man.

Commandeur Van der Zaen - 46 stukken, 165 man.

A. van den Bos - 22 stukken, 95 man.

Van Salingea - 22 stukken, 95 man.

Isaac Sweers - 32 stukken, 125 man.

Commandeur Adelaer - 60 stukken, 125 man.

Twee branders:[20] *De Parel* en *De Fortuyn*.

Tijdens deze reis heeft De Ruyter de Turken grote schade toegebracht. Hij nam veel van hun zeeroverschepen, verwoestte andere, en heroverde prijzen. De schepen van de Barbarijse zeerovers en hun buit bracht hij naar Cádiz of Málaga, waar hij ze verkocht. In plaats van alleen te verkopen, liet hij ook de

---

[19] Met de Cide werd de heerser of sultan van Salé bedoeld, een semi-onafhankelijke machthebber binnen het Marokkaanse rijk. Europese bronnen gebruikten de titel "Cide" (ook gespeld als "Sidi") als aanduiding voor een lokale vorst of hoge autoriteit waarmee diplomatieke onderhandelingen werden gevoerd.

[20] Branders zijn maritieme oorlogsvoering opzettelijk tot brand-schepen omgebouwde vaartuigen, meestal oude of lichte schepen die werden gevuld met pek, teer, hars, zwavel, stro, buskruit, lonten en andere brandbare stoffen. Zij dienden als offensief wapen om vijandelijke schepen in brand te steken. Een brander werd door een kleine bemanning tot vlak bij het doel gebracht. Vlak voor de botsing verliet de bemanning het schip in sloepen, waarna de brander, eenmaal aangestoken, in drift op het vijandelijke schip werd gestuurd. Branders waren vooral effectief tegen grote, logge linieschepen en vormden een psychologisch en tactisch dreigmiddel.

beruchte afvallige Amande Dias, geboren in Ceuta, ophangen, tot grote vreugde van de inwoners. Dias had meer dan duizend christenen tot slaaf gemaakt en zelfs zijn eigen vader en bloedverwanten bedreigd.

Onder de veroverde en vernietigde Turkse schepen bevond zich het admiraalsschip van Algiers, en vier andere van hun grootste schepen. De *Dadelboom*, met 36 stukken, 300 man en 50 christenslaven, werd buitgemaakt. Een ander schip van 30 stukken en 300 man joeg hij bij Orzilla op het strand en verwoestte het. De *Harderin van Algiers*, met 31 stukken en 300 man, bracht hij naar Cádiz.

Onder het geschut van Arzilla veroverde hij na zware tegenstand de *Vergulden Arend*, met 28 stukken en 200 man, en bracht het naar Málaga. Het schip *Catrijn*, met 20 stukken en 200 man, schoot hij op dezelfde plaats in de grond, waarbij hij enkele christenslaven bevrijdde. Daarnaast nam hij nog ander, kleiner vaartuig, en vele prijzen, van de Turken af.

Hij zeilde opnieuw uit Texel naar de Straat[21] op 14 december 1650. Zijn vloot bestond uit twaalf schepen: drie bewapend met 50 stukken en 200 man, drie met 40 stukken en 150 man, drie fregatten met 30 stukken en 120 man, en drie jachten met 18 stukken en 85 man.

De Fransen gingen intussen verder met het hinderlijk aanhouden en doorzoeken van schepen van de Republiek, waarbij zij de regel volgden: *robbe l'ennemi, confisque chez l'ami* "roof de vijand, confisqueer bij de vriend". De Ruyter was volgens zijn instructies gemachtigd om in zulke gevallen de Fransen vijandelijk aan te tasten. Zo kreeg hij de gelegenheid twee Franse koningsschepen te veroveren en enkele andere te bezetten.

Dit vergramde de Fransen zozeer dat kardinaal Mazarin in de Koninklijke raad wilde voorstellen dit als een reden tot oorlog te beschouwen. Men koos echter

[21] De term de Straat (of de Straet) is de historische aanduiding voor de Straat van Gibraltar.